

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Obdo/14/2017
Identifikačné číslo spisu:	1514214545
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Katarína Pramuková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1514214545.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 824 96 Bratislava, IČO: 35 792 752, právne zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., so sídlom Kubániho 16, 811 04 Bratislava, IČO: 47 233 516, proti žalovanej: D. S., nar. XX. F. XXXX, bytom T., zastúpenej advokátkou Mgr. Evou Braxatorisovou, so sídlom Trenčianska 17, 821 09 Bratislava, o zaplatenie zmenkovej sumy 17 652,80 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 3CbZm/548/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 10. februára 2016, č. k. 3CoZm/118/2015-66, 3CoZm 119/2015-66, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 10. februára 2016, č. k. 3CoZm/118/2015-66, 3CoZm/119/2015-66 vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava V z 28. mája 2015, č. k. 3CbZm/548/2014-51, a v súvisiacom výroku o náhrade trov odvolacieho konania z r u š u j e a v rozsahu zrušenia vec v r a c i a Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 28. mája 2015, č. k. 3CbZm/548/2014-51 rozhodol tak, že zmenkový platobný rozkaz z 30. októbra 2014, č. k. 4Zm/174/2014-15 v časti zmenkovej sumy 11 422,40 eur, v časti 6 % úroku zo sumy 11 561,40 eur od 23. marca 2014 do zaplatenia, v časti zmenkovej odmeny vo výške 38,54 eur a v časti náhrady trov konania vo výške 1 373,59 eur ponechal v platnosti. Druhým výrokom súd prvej inštancie zmenkový platobný rozkaz z 30. októbra 2014, č. k. 4Zm/174/2014-15 v časti zmenkovej sumy 6 230,40 eur, 6 % úroku zo zmenkovej sumy 6 230,40 eur od 23. marca 2014, v časti zmenkovej odmeny vo výške 20,77 eur, v časti náhrady trov konania 516,87 eur zrušil a v tejto časti konanie zastavil. Tretím výrokom okresný súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov námietkového konania vo výške 334,72 eur. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že predmetom konania nie sú nároky veriteľa z úverovej zmluvy, ale zaplatenie zmenky. Zo žalovanej zmenky je zrejmé, že ju vystavila žalovaná ako živnostník s uvedením IČO: 45 969 108 a zabezpečovala jej záväzky zo zmluvy o revolvingovom úvere z 27. augusta 2013, na ktorú sa nevzťahuje zákon č. 258/2001 Z. z. o

spotrebiteľských úveroch. Túto námietku preto okresný súd vyhodnotil ako nedôvodnú. Podľa právneho názoru okresného súdu žalovaná zmenka po formálno-právnej stránke obsahuje všetky podstatné náležitosti, ktoré musí zmenka pre svoju platnosť obsahovať. Túto skutočnosť žalovaná nenamietla a rovnako nespochybnila pravosť žalovanej zmenky. Námietku žalovanej týkajúcu sa výšky zmenkovej sumy posúdil okresný súd ako nekonkrétnu a neodôvodnenú. Žalovaná svoje tvrdenia ohľadne výšky zmenkovej sumy ničím nepreukázala. V rozpore so zákonom by bola požiadavka, aby žalobca sám preukazoval správnosť a výšku zmenkovej sumy. Žalobca ako majiteľ zmenky nie je povinný preukazovať dôvod záväzku a dôkazné bremeno ohľadne preukázania dôvodnosti zmenkových námietok je v plnej miere na žalovanej. Ako nedôvodnú vyhodnotil súd prvej inštancie námietku žalovanej týkajúcu sa neplatnosti zmenky a zmluvy o revolvingovom úvere pre konanie v omyle. Pre konanie o námietkach je rozhodujúci stav veci ku dňu vydania zmenkového platobného rozkazu. Žalovaná sa neplatnosti pre konanie v omyle do dňa vydania zmenkového platobného rozkazu nedovolala, preto sa podľa ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka právny úkon považoval v čase vydania zmenkového platobného rozkazu za platný a tento stav nie je možné zvrátiť ani dodatočným dovolaním sa neplatnosti v námietkach.

2. O odvolaní žalovanej Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozhodol rozsudkom z 10. februára 2016, sp. zn. 3CoZm/118/2015, 3CoZm/119/2015 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým ponechal zmenkový platobný rozkaz v platnosti a v súvisiacom výroku o náhrade trov konania, potvrdil, žalobcovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania a potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie z 22. decembra 2014, č. k. 3CbZm/548/2014-27. V odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že sa v celom rozsahu stotožnil so závermi súdu prvej inštancie. Na zdôraznenie správnosti odvolací súd dodal, že žalovaná mala všetky výhrady voči zmenkovému platobnému rozkazu ako i voči zmenke samotnej uviesť v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu, ako i predložiť dôkazy na svoje tvrdenia. Žalovaná síce podala námietky, ale boli nekonkrétne a nepredložila žiadne dôkazy. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaná zmenku nepodpísala ako spotrebiteľka. Ak by tomu aj tak bolo, nebolo dôvodu, aby veriteľovi poskytovala údaje zo živnostenského registra.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie z dôvodu, že jej bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.). Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná uviedla, že o vadu, ktorá je z hľadiska § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal strane jej patriace procesné práva, ktoré jej právny poriadok priznáva. Dovolatelka v konaní pred okresným súdom a aj pred krajským súdom namietala porušenie jej spotrebiteľských práv obchádzaním zákona a doložila do spisu doklady svedčiace o tom, že zo sumy úveru uhradila spotrebiteľské záväzky, ktoré mala voči žalobcovi a z ktorých vyplýva, že prostriedky úveru neboli použité na podnikanie žalovanej. Žalobca podľa názoru žalovanej obchádza ustanovenia o ochrane spotrebiteľa napr. uvádzaním údajov o spotrebiteľoch z ich podnikateľských registrov. Žalovaná sa pritom v konaní vyjadrila, že úver na podnikateľský účel nepoužila. Údaje zo živnostenského registra sú verejne dostupnými informáciami a nikdy nežiadala o poskytnutie úveru ako podnikateľský subjekt.

5. Žalovaná uviedla, že v konaní navrhla vypočúť osobu, ktorá v mene žalobcu zmluvu uzatvorila a navrhla zisťovať okolnosti jej uzatvorenia. Súd však taký návrh považoval za nadbytočný a akékoľvek dokazovanie týkajúce sa kauzálneho vzťahu odmietol vykonať s poukazom, že zmluva nemá spotrebiteľský charakter. Okresný súd a ani odvolací súd sa žiadnym spôsobom nezaoberali námietkou spotrebiteľského charakteru zmluvného vzťahu, ktorý vylučuje použitie zmenky ako zabezpečovacieho prostriedku. Podľa žalovanej boli súdy povinné skúmať neprimerané zmluvné podmienky ex offio. Odvolací súd však dokazovanie spotrebiteľského charakteru záväzku rovnako ako súd prvej inštancie nenariadil. Na odvolacie námietky žalovanej odvolací súd zákonným spôsobom nereagoval a nad rámec

toho, čo uviedol okresný súd, skonštatoval, že žalovaná zmenku nepodpísala ako spotrebiteľka, ak by tomu aj tak bolo, nebol dôvod, aby veriteľovi poskytovala údaje zo živnostenského registra. Uvedené konštatovanie odvolacieho súdu považuje žalovaná za zmatečné, nakoľko vôbec nezohľadňuje skutočnosť, že údaje zo živnostenského registra sú verejne dostupné a dovolateľka netvrdila, že by tieto údaje žalobcovi poskytla.

6. Odňatie možnosti konať pred súdom videla žalovaná aj v spôsobe, akým konajúce súdy vykonali dokazovanie. Súdy sa zaoberali len zmenkovo-právnymi vzťahmi a nie kauzálnymi vzťahmi, z ktorých zmenka vznikla a pre ktoré by následne zmenka nebola platná. Prenos dôkazného bremena na žalovanú mal za následok odopretie možnosti konať pred súdom, keďže dovolateľka nemá možnosť preukázať negatívnu skutočnosť, t. j., že nekonala ako podnikateľka. Dôkazné bremeno má ten, kto pohľadávku žaluje, keďže ide o zmluvu, ktorej obsah žalovaná nemohla ovplyvniť. V prípade pochybností má vždy platiť výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Takýto výklad súdy prvej, ani druhej inštancie nepoužili a znemožnili dovolateľke realizáciu jej procesných práv, keď s ňou konali ako s podnikateľkou.

7. Žalovaná v dovolaní uviedla, že rozhodnutia konajúcich súdov sú arbitrárne a nepreskúmateľné. Súčasťou práva na spravodlivý proces je aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ktoré dáva odpoveď na všetky podstatné skutočnosti, ktoré uvádzajú sporové strany.

8. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej z 20. októbra 2016 uviedol, že dovolanie považuje za neprípustné a navrhol dovolanie žalovanej odmietnuť. Podľa žalobcu žalovaná začala svoje údajné spotrebiteľské postavenie tvrdiť až v súvislosti s konaním, ktoré voči nej začalo po tom, ako sa dostala do omeškania so splácaním svojich záväzkov. Podľa žalobcu pokiaľ osoba, ktorá len predstiera, že je podnikateľom, sa nemôže následne dovolávať postavenia spotrebiteľa. Žalobca neuviedol do zmluvy údaje o žalovanej ako podnikateľskom subjekte na základe dôvodov, ktoré sa mu snaží pripísať žalovaná, ale na základe vlastného postupu žalovanej, ktorá mu ich oznámila a svojim podpisom potvrdila.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ako súd dovolací [podľa § 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas sporová strana, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

10. Dovolanie žalovanej bolo podané 26. apríla 2016. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok, ktorým bol zrušený zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok. Podľa § 470 ods. 1 C. s. p., ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Ustanovenie § 470 ods. 1 C. s. p. zakotvuje okamžitú aplikabilitu procesnoprávných noriem, ktorá znamená, že nová procesná úprava sa použije na všetky konania, a to i na konania začaté pred dňom účinnosti nového zákona. Podľa § 470 ods. 2 C. s. p. právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti Civilného sporového poriadku, zostávajú zachované. V zmysle uvedeného zákonného ustanovenia, dovolací súd posudzoval prípustnosť podaného dovolania ako aj v ňom uvedené dovolacie dôvody podľa zákona účinného v čase jeho podania (ustanovenia § 236 a nasl. O. s. p.).

11. Prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu podaného do 30. júna 2016 bola upravená v ustanovení § 238 O. s. p. Žalovanou napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nepredstavuje žiadne z rozhodnutí taxatívne vymenovaných v ustanovení § 238 ods. 1 až 4 O. s. p. Dovolací súd so zreteľom na uvedené ustanovenia konštatuje, že žalovanou podané dovolanie nie je podľa ustanovenia § 238 O. s. p. procesne prípustné.

12. Prípustnosť dovolania žalovanej v danej veci prichádza do úvahy len ak v konaní, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 O. s. p. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v ustanovení § 237 ods. 1 O. s. p., možno ním napadnúť

aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (vid' napr. R 34/1995). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 O. s. p. nie je významný subjektívny názor strany tvrdiacej, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

13. Dovolateľka vady zmätočnosti v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/, b/, c/, d/, e/ a g/ O. s. p. nenamietala a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

14. S prihliadnutím na obsah dovolania žalovanej a v ňom vytýkané nesprávnosti, ktorých sa mal dopustiť odvolací súd, sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či jej bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.).

15. Odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné rozumieť taký postup súdu, ktorým strane odníma tie procesné práva, ktoré jej zákon priznáva. Konaním súdu sa rozumie predovšetkým jeho procesný postup. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal strane procesné práva, ktoré jej zákon priznáva [v zmysle ustanovenia § 18 O. s. p. účinného v čase rozhodovania odvolacieho súdu majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - vid' napríklad právo strany vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O. s. p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O. s. p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O. s. p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O. s. p.), na to, aby bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O. s. p.)]. Súdna ochrana sa poskytuje v materiálnom ponímaní, čo tiež znamená, že nie každé procesné pochybenie súdu, alebo jeho nesprávny procesný postup, ktorým dochádza k odopretiu procesného práva strane, je považovaný za súčasť základného práva na súdnu ochranu. Súdna ochrana nie je poskytovaná formálne. Dôležitými hľadiskami sú tie, ktoré vo svetle prípadu dávajú jednoznačnú odpoveď na otázku, či procesný úkon, z uplatnenia ktorého bola strana vylúčená, mal podstatný vplyv na ďalšie konanie.

16. Žalovaná ako dôvod odňatia možnosti konať pred súdom uviedla nesprávnu realizáciu dokazovania konajúcimi súdmi, ako aj skutočnosť, že odvolací súd postupoval v rozpore so zákonom a že jeho rozhodnutie je nepreskúmateľné až arbitrárne.

17. Pokiaľ ide o dovoláciu námietku žalovanej smerujúcej k realizácii dokazovania konajúcimi súdmi, táto nie je spôsobilá založiť prípustnosť dovolania. Žalovanou namietané nevykonanie navrhnutého dôkazu by malo nanajvýš za následok neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení súdu, ku ktorým dospel v procese dokazovania. Táto skutočnosť môže zakladať (nanajvýš) tzv. inú vadu konania; v prípade neúplnosti skutkových zistení alebo nesprávnosti skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. (vid' viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2Cdo/130/2011, 3Cdo/248/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012). Ak k tejto nesprávnosti v súdnom konaní dôjde, nie je ňou znemožnená realizácia procesných oprávnení sporovej strany. Pre úplnosť treba dodať, že dovolací súd nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od prvoinštančného a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - vid' § 243a ods. 2, in fine O. s. p. („dokazovanie však nevykonáva“). Rovnaký záver platí aj podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 - vid' ustanovenie § 442 C. s. p. („dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd“). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

18. Dovolacie námietky žalovanej, že odvolací súd postupoval v rozpore so zákonom a že jeho rozhodnutie je nepreskúmateľné až arbitrárne, vyhodnotil dovolací súd ako opodstatnené.

19. Judikatúra najvyššieho súdu (viď najmä R 111/1998, ale aj sp. zn. 1Cdo/140/2009, 2Cdo/83/2010, 4Cdo/310/2009, 5Cdo/290/2008, 6Cdo/25/2012, 7Cdo/52/2011) v zásade zastáva názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá procesnú vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., ale (len) inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), ktorá však nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na Stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 (publikované v Zbierke Stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016), podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.

20. O výnimku uvedenú v druhej vete stanoviska R 2/2016 ide vtedy, ak strana v odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie vzniesla vecné námietky, ktoré boli spôsobilé spochybniť správnosť vydaného rozhodnutia a odvolací súd sa so žiadnou z podstatných odvolacích námietok nezaoberal, pričom sa s namietanou zákonnosťou postupu súdu prvej inštancie žiadnym spôsobom nevysporiadal a rozhodnutie súdu prvej inštancie s odkazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O. s. p. ako vecne správne potvrdil (viď sp. zn. 3Obdo/39/2016).

21. Žalovaná v celom priebehu konania (v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu, v konaní pred súdom prvej inštancie, aj v podanom odvolaní) tvrdila, že v zmluvnom vzťahu so žalobcom vystupovala ako spotrebiteľka. S poukazom na uvedenú zásadnú argumentáciu žalovanej dospel dovolací súd k záveru, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný takým spôsobom, že je daná výnimka z vyššie citovaného stanoviska najvyššieho súdu R 2/2016.

22. Vlastné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu tvorí len veta, že žalovaná zmenku nepodpísala ako spotrebiteľka, ak by tomu aj tak bolo, nebolo dôvodu, aby veriteľovi poskytovala údaje zo živnostenského registra. Uvedené tvrdenie zároveň vyhodnotil dovolací súd ako arbitrárne, nakoľko žiadnym spôsobom nevyplyva z vykonaného dokazovania a ani zo žiadnej z listín tvoriacich obsah súdneho spisu. Údaje žalovanej sú v úverovej zmluve ako formulárovej zmluve vypracovanej žalobcom uvedené v predtlačenej podobe, preto nemožno bez ďalšieho uzavrieť, že údaje zo živnostenského registra poskytla žalobcovi žalovaná. Dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že údaje uvedené v živnostenskom registri sú verejne prístupné a žalobca sa k nim mohol dostať aj iným spôsobom, ako ich poskytnutím žalovanou.

23. Arbitrárnosť rozsudku odvolacieho súdu je zvýraznená tým, že postupoval v rozpore s právnou úpravou platnou a účinnou v čase rozhodovania odvolacieho súdu. Odvolací súd pritom tento svoj postup v napadnutom rozsudku žiadnym spôsobom neodôvodnil.

24. Dovolací súd poukazuje na spoločné stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 20. októbra 2015 č. R 93/2015 publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2015, podľa ktorého:

I. ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že:

1. pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offio povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ;

2. pokiaľ súd nevzhladne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúc ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnú úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.

25. Dovolací súd uvádza, že v účelom vydávania stanovísk najvyšším súdom je v zmysle ustanovenia § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch zabezpečenie jednotného výkladu a jednotného používania zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov. Spoločné stanovisko občianskoprávneho kolégia a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. R 93/2015 ako prostriedok zabezpečenia jednotného výkladu a jednotného používania zákonov bolo pre dovolací súd v čase jeho rozhodovania vo veci, v ktorej bol uplatnený nárok zo zmenky, ipso facto záväzné.

26. Následne (po prijatí citovaného stanoviska najvyššieho súdu) bol Národnou radou Slovenskej republiky prijatý zákon č. 438/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorý nadobudol účinnosť dňa 23. decembra 2015 (t. j. v čase pred rozhodovaním odvolacieho súdu). Uvedeným zákonom boli novelizované viaceré zákony, vrátane zákona č. 191/1950 Zb. zmenkového a šekového, Občianskeho zákonníka, Občianskeho súdneho poriadku a Exekučného poriadku. Účelom uvedeného zákona bolo zvýšiť ochranu spotrebiteľa v súdnych konaniach pred všeobecnými súdmi. Uvedenou právnou úpravou sa malo zamedziť, aby ďalej dochádzalo zneužitiu právneho inštitútu zmenky proti spotrebiteľom. Týmto zákonom bola zavedená povinnosť súdu skúmať, či v rámci uplatneného nároku zo zmenky, táto nevznikla zo vzťahu so spotrebiteľom, a to v rámci základného konania, ako aj vo vykonávacom (exekučnom) konaní.

27. Podľa ustanovenia § 79 ods. 3 O. s. p. v znení účinnom od 23. decembra 2015, ak ide o žalobu, ktorou sa uplatňuje nárok zo zmenky alebo šeku proti žalovanému, ktorý je fyzickou osobou, žalobca je povinný opísať aj rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu so žalovaným, a ak ide o žalobcu, ktorý svoje právo preukazuje nepretržitým radom indosamentov, skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu jeho právnych predchodcov so žalovaným. K žalobe sa pripojí zmenka alebo šek a ďalšie listiny potrebné na uplatnenie práva z nich. Ak zmenka alebo šek boli vystavené na zabezpečenie záväzkov z písomnej zmluvy, pripojí sa k žalobe aj táto zmluva.

28. Podľa ustanovenia § 79 ods. 4 O. s. p. v znení účinnom od 23. decembra 2015, ak nie je dokázaný opak, platí, že nárok zo zmenky alebo šeku proti žalovanému, ktorý je fyzickou osobou, vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou.

29. Podľa ustanovenia § 372y ods. 1 O. s. p. v znení účinnom od 23. decembra 2015, ak odseky 2 a 3 neustanovujú inak, na konania začaté pred dňom účinnosti tohto zákona sa použijú predpisy účinné odo dňa účinnosti tohto zákona.

30. Podľa ustanovenia § 372y ods. 2 O. s. p. v znení účinnom od 23. decembra 2015, ak bol zmenkový platobný rozkaz alebo šekový platobný rozkaz doručený do dňa účinnosti tohto zákona, súd postupuje podľa doterajších predpisov. Zmenkový platobný rozkaz alebo šekový platobný rozkaz, ktorý nebol doručený niektorému z odporcov do dňa účinnosti tohto zákona, súd vo vzťahu k tomuto odporcovi zruší a nariadi pojednávanie.

31. Podľa čl. I § 17 ods. 2 zákona č. 191/1950 Zb. zmenkového a šekového v znení účinnom od 23. decembra 2015, v konaní, v ktorom sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky sa z úradnej povinnosti prihliadne na skutočnosti odôvodňujúce námietky podľa odseku 1, ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky, mohol uplatniť, ak jeho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou.

32. Zákomom č. 438/2015 Z. z. bola súdom uložená povinnosť skúmať, či v rámci uplatneného nároku zo zmenky, táto nevznikla zo vzťahu so spotrebiteľom, pričom bola zavedená nová povinnosť pre

žalobcu uplatňujúceho nárok zo zmenky predložiť listiny uvedené v ustanovení § 79 ods. 3 O. s. p. za účelom zistenia, či nejde o nedovolenú alebo nezákonne vydanú zmenku. Bez povinnosti žalobcu v súdnom konaní predložiť skutočnosti a dôkazy ohľadne vlastného vzťahu ako aj bez výslovnej povinnosti súdu ex offio prihliadať na ochranu spotrebiteľa, nie je možné poskytnúť reálnu ochranu spotrebiteľovi. Ustanovením § 79 ods. 4 O. s. p. bola zakotvená vyvrátiiteľná domnienka voči žalovanému, ktorý je fyzickou osobou, že nárok zo zmenky vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou. V zmysle uvedeného zákonného ustanovenia povinnosť preukázať opak (t. j. že sa nejedná o nárok, ktorý vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou) je na žalobcovi, ktorý v konaní uplatňuje nárok zo zmenky.

33. Dovolací súd dáva do pozornosti, že napriek tvrdeniu žalovanej o charaktere jej právneho vzťahu so žalobcom ako spotrebiteľskom právnom vzťahu, odvolací súd rozhodujúci po nadobudnutí účinnosti novely Občianskeho súdneho poriadku a zákona č. 191/1950 Zb. zmenkového a šekového uskutočnenej zákonom č. 438/2015 Z. z., konal v rozpore s uvedenou kogentnou právnou úpravou, čím neposkytol žalovanej právnu ochranu, ktorú predvídal zákon.

34. Prechodné ustanovenie § 372y ods. 1 O. s. p. sa vzťahuje aj na štádium odvolacieho konania. Z tohto dôvodu bolo povinnosťou odvolacieho súdu postupovať v súlade s ustanovením § 79 ods. 3 O. s. p. a vyzvať žalobcu na doplnenie žalobného návrhu s tým, že pokiaľ žalobca nepreukáže opak, tak podľa ustanovenia § 79 ods. 4 O. s. p. platí, že nárok žalobcu zo zmenky vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, ako to v priebehu konania uvádzala žalovaná. Naznačený postup nevylučovalo ustanovenie § 372y ods. 2 O. s. p., ktoré bolo prijaté v súvislosti so zrušením inštitútu zmenkového platobného rozkazu a šekového platobného rozkazu. Ustanovenie § 372y ods. 2 O. s. p. upravovalo procesný postup súdu vo veciach, v ktorých bol zmenkový alebo šekový platobný rozkaz účinne doručený žalovanému do 22. decembra 2015 a podľa ktorého mal zmenkový súd postupovať v súlade s ustanovením § 175 O. s. p. v znení účinnom do 22. decembra 2015 s odchýlkami, ktoré boli zavedené zákonom č. 438/2015 Z. z. Pre úplnosť dovolací súd dodáva, že táto zákonná povinnosť platí bez ohľadu na koncentračnú zásadu vzťahujúcu sa konanie o námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu v zmysle ustanovenia § 175 ods. 4 O. s. p. v znení účinnom do 22. decembra 2015.

35. Odvolací súd naznačeným spôsobom nepostupoval a v rozpore so zákonnou vyvrátiiteľnou domnienkou (§ 79 ods. 4 O. s. p.) skonštatoval, že žalovaná úverovú zmluvu nepodpisovala ako spotrebiteľka. Uvedené konštatovanie odvolacieho súdu okrem toho, že bolo uskutočnené v rozpore s § 79 ods. 4 O. s. p., je aj arbitrárne. Pre posúdenie, či žalovaná je alebo nie spotrebiteľkou a či žalobcom uplatnený nárok je alebo nie je nárokom vyplývajúcim zo spotrebiteľskej zmluvy, nepostačuje, že v úverovej zmluve žalobca ako veriteľ, ktorý jej text vypracoval, uviedol údaje žalovanej zo živnostenského registra.

36. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na definíciu pojmu spotrebiteľ v jednotlivých zákonoch účinných v čase vzniku zmluvného vzťahu medzi žalobcom a žalovanou. Podľa ustanovenia § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka spotrebiteľom je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Podľa ustanovenia § 2 písm. a/ zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa sa spotrebiteľom rozumie fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá nakupuje výrobky alebo používa služby pre osobnú potrebu alebo pre potrebu príslušníkov svojej domácnosti. Podľa ustanovenia § 2 písm. a/ zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách spotrebiteľom je fyzická osoba, ktorá nekoná v rámci predmetu svojho podnikania alebo povolania.

37. V zmysle vyššie uvedených zákonných definícií pojmu spotrebiteľ je zjavné, že o spotrebiteľa sa nejedná iba v tom prípade, ak fyzická osoba ako dlžník pri uzatváraní a plnení zmluvy koná v rámci svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Inými slovami o spotrebiteľský vzťah nejde, ak bol úver poskytnutý veriteľom fyzickej osobe ako dlžníkovi na účely jeho podnikateľskej činnosti. Uvedená skutočnosť však v rozhodovanej veci z obsahu súdneho spisu v čase rozhodovania dovolacieho súdu nevyplyva. Aj z tohto dôvodu považuje dovolací súd záver odvolacieho súdu, že žalovaná zmenku

nepodpísala ako spotrebiteľka, za arbitrárny a ničím neodôvodnený.

38. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti žalovaná v dovolaní dôvodne namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu je arbitrárne a že odvolací súd postupoval v rozpore s právnou úpravou platnou a účinnou v čase jeho rozhodovania, čím je jej dovolanie nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné .

39. Nakoľko v konaní pred odvolacím súdom došlo k vadám zmätočnosti uvedeným v ustanovení § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., dovolací súd žalovanou napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava V z 28. mája 2015, č. k. 3CbZm/548/2014-51, a v súvisiacom výroku o náhrade trov odvolacieho konania zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.) a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

40. V ďalšom konaní je odvolací súd v súlade s ustanovením § 455 C. s. p. viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení.

41. O trovách pôvodného konania a o dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v konečnom rozhodnutí (§ 453 ods. 3 C. s. p.)

42. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.